

2. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Частина II: Синтаксис. Київ: Радянська школа, 1965. 284 с.

3. Курс сучасної української літературної мови / за ред. Л. А. Булаховського. Т. II : Синтаксис. Київ : Рад. школа, 1951. 408 с.

4. Христіанінова Р. О. Типологія присудків у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць*. 2016. № 1 (5). С. 182–201.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-262-6-24>

В. НІКОЛАЄНКО

Запорізький національний університет

НАРАТИВНА СИСТЕМА РОМАНУ А. КОКОТЮХИ «ЧЕРВОНИЙ»: КІЛЬКА ЗАУВАГ

Роман А. Кокотюхи «Червоний» презентує авторську художню версію повоєнної історії Волині в нестандартному архітектонічному рішенні: життя Данила Червоного розкривається через спогади мільціонера Михайла Середи, кадебіста Лева Доброхотова й танкіста Віктора Гурова, занотовані Григорієм Титаренком і донесені до реципієнта Климом Рогозним. Три автономні розповіді другорядних персонажів, будучи тематично пов'язаними й стилістично суголосними, формують цілісну картину роману.

Твір починається передмовою розповідача, який проливає світло на історію Григорія Титаренка, котрий поплатився шістьма роками життя, проведеними в психіатричній лікарні, за інтерес до особи Данила Червоного, і свою роль у цій історії: завершив справу дядька, знайшовши три зошити із записами про командира летючої групи УПА «Остапа».

Назва передмови («Три зошити») проектується на основну частину тексту, розділи котрої також називаються «зошитами», кожен із яких пронумерований відповідно до логіки розвитку історії Червоного, а не послідовності спілкування Григорія Титаренка з респондентами. Там же, у передмові, Клима Рогозний коментує загальні жанрово-стильові особливості твору, наголошуючи на тому,

що «герої говоритимуть від себе, тобто прямою мовою», й «що з дядьком спілкувалися живі люди» [1, с. 26]. Це пояснює особливості нарації твору.

Так, у першому й третьому зошитах маємо гомодієгетичних нараторів у екстрадієгетичних ситуаціях (Михайла Середу й танкіста Віктора Гурова, котрі є репрезантами персонажної розповіді другого рівня), які ніби аналізують історію власного життя, надаючи цим частинам твору схожості з «потокотом свідомості», тим паче, що в інтерв'ю вони мали можливість сказати все, на їхню думку, важливе. Тож, колишній міліціонер розказує про свої професійні й життєві дороги, які були тісно переплетені з боротьбою проти упівців і крахом політичних переконань, після знайомства з Данилом Червоним. А танкіст у минулому, подібно до перебігу кадрів кінофільму, прокручує в розповіді-спогаді власну історію «“ворога народу”, в'язня, засудженого за зраду батьківщини, котрий сидів у одному таборі з Данилом Червоним» [1, с. 21] й знає про події 1948–1949 рр., що відбулися у виправному таборі неподалік Воркути, як активний учасник.

Персонажна розповідь першого рівня представлена в другому зошиті, де Лев Доброхотов ділиться своїм баченням волинських подій весни 1948 року. Як колишній начальник МГБ Волинської області (маємо справу з гомодієгетичним наратором в екстрадієгетичній ситуації), він постає справжнім кадебіст, адептом системи, після інтерв'ю котрого, за інформацією Кліма Рогозного, Григорія Титаренка було заарештовано, визнано, що в нього «не все гаразд з головою» [1, с. 16] й піддано репресивному психіатричному лікуванню.

Його спогади найлаконічніші, проте рясніють зносками й уточненнями, які перемежуються «Примітками Кліма Рогозного», що пояснюють деякі реалії минулого сучасним читачам (наприклад, сталінське розуміння «зрадників народу», питання журналістики як однієї з найідеологічніших професій, прийняття юдеєм Доброхотовим-батьком православ'я задля кар'єрних перспектив, «Розстріляне Відродження» тощо).

Подібні зноски надають зображенню масштабності, сприяють глибшому розумінню читачем історичного процесу ХХ століття,

підсилюють достовірність роману. Отже, враховуючи особливості твору, про які йшлося вище, стверджуємо, що роман має складну наративну систему, в котрій існує кілька різних точок зору на спільну проблему, постає чи явище.

Література

1. Кокотюха А. Червоний : роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб імейного Дозвілля», 2018. 320 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-262-6-25>

О. НІКОЛОВА

Запорізький національний університет

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОМАН («ЛЮТЕЦЯ» Ю. ВИННИЧУКА, «ЗАЛІЗНА ВОДА» М. ЛАЮКА) У КОНТЕКСТІ ТРАДЦІЙ BIOFICTION

Українська література ХХІ ст. стрімко збагачується новими жанровими різновидами, які заслуговують на увагу науковців, оскільки органічно вписуються в контекст європейської культурної традиції. Нашу увагу привернули романи українських письменників, які виразно репрезентують подібності із таким привабливим для сучасних літературознавців феноменом як biofiction в англomовному поствікторіанському художньому дискурсі ХХ-ХХІ ст. Питання про детермінанти виникнення та популяризації феномену, основні його різновиди детально висвітлене в працях О. Тупахіної [1 – 2]. Biofiction не можна ототожнювати з класичною літературною біографією, біографічною белетристикою, адже це дуже вільні авторські версії історії життя відомих вікторіанських письменників, які не мають настанови на «правдоподібність», не претендують на «об’єктивність».

Застосування типологічного підходу дозволяє провести паралелі між англomовними biofiction та романами українській літературі ХХІ ст. Йдеться про художні твори, головними